

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Kapuzárás a kollégiomban.

Kedden d. e. 10 órakor tartotta meg a debreceni főiskola évzáró ünnepségét. Az évzáró a nagytemp-
lomban tartott istentisztelettel kezdődött. A fenn-
álló és gyülekezeti ének után a főiskolai ének-
adta elő nagy precizitással Mácsai Sándor karnagy
vezetése alatt Weber Imáját.

Csiky Lajos theologiai dékán, főiskolai lelkész
mondta el ezután az évzáró imádságot.

Az istentiszteletet a főiskolai ének-
kar szép éneke s gyülekezeti ének fejezte be. Ezután a kollégiumi
diszterembe gyülekezett a tanári kar, az ifjúság, az
egyházkerület, Debrecen városa küldöttjei, a hivatalos
személyiségek és a vendégek. Itt az ünnepséget Lencz
Géza dr. rektor nyitotta meg hatalmas, szép beszám-
oló beszédével, amelyet lapunk más helyén közlünk.

Beszédének végén köszönetet mondott úgy a
főiskola, mint maga nevében az egyházkerületi elnök-
ségnek a támogatásért, jóakarataért. Ugyanez érzel-
meknek adott kifejezést Debrecen városával szemben
is s mindkettővel szemben ama reményének adott
kifejezést, hogy a beállott korszakos fejlődés során
jóakarataikat s különösen Debrecen városa áldozat-
kész támogatását tovább is éreztetni fogja. Ugyan-
csak köszönetet mondott a debreceni református
egyháznak is.

Gróf Degenfeld József főgondnok válasza.

Lencz Géza dr. szép beszéde után Degenfeld
József gróf emelkedett szólásra s a következő szava-
kban válaszolt a rektor üdvözlésére:

*Nagytiszteletű Akadémiai Igazgató Ur!
Mélyen Tisztelt Tanár Urak!
Nemes Tanuló Ifjúság!*

Első sorban is az igazgató úrnak fejezem ki kö-
szönetemet az üdvözlésért. Köszönöm, hogy úgy az
igazgató úr, mint a tanár urak e tanév folyamán oly
buzgón működtek. Köszönöm, hogy mikor az egyház-
kerületi elnökség a kollégiumnak emelésére törekedett,

sohasem nélkülözötte a tanár urak jóindulatát. Nagy
érdeklődéssel hallgattam a tanév történetét, a neve-
zetesebb eseményeket. — Igaz, hogy nagy átalaku-
lás előtt állunk s erre vonatkozólag körültekintő
intézkedésekre van szükség; de e mellett még lesz
alkalmunk meditatálni, mert ez átalakulás körülbelül
csak egy év múlva történik meg.

A főiskola ügye nekem is a szívemen fekszik.
Az egyházkerület részéről követelmény úgy a főiskola,
mint a kultura érdekében meghozni azt a nagy áldo-
zatot, mely az egyházkerület főiskoláját állami egye-
temmé emeli, de hiszem, hogy ezzel az egyházi érde-
kek veszteséget nem szenvednek. Bár, ha elgondolom,
hogy elkövetkezik az a pillanat, melyben az elszaka-
dás megtörténik, nem csekély aggodalom fog el.
De ezt a viszonyok parancsolják így.

Kétségtelen, hogy mikor a tanév bevégeződik,
úgy különösen a tanárok, mint az ifjúság nehéz mun-
kát végeztek, ezért szükséges, hogy a vakációt ki-
használják s készüljenek a következő tanév még
nagyobb munkájára.

Elsősorban a tanári karnak kívánok kellemes
időtöltést s hogy teljes erőben jöjjenek vissza nagyon
nehéz munkájuk folytatására.

A vakáció nem a komoly dolgoktól való teljes
megszűnést jelenti, az ifjúság is használja fel szabad
idejét okosan, hogy új erővel jöhessen vissza.

Még egyszer köszönöm az igazgató úr szíves
szavait.

A tetszéssel fogadott beszéd után Kovács József
polgármester Debrecen városa, a tanács és a refor-
mátus egyház nevében a következőket mondta:

*Főtiszt. és Mélt. Egyházker. Elnökség!
Nagytiszteletű Akadémiai Igazgató Ur!*

Debrecen város közönsége nevében köszönöm
a nagytt. igazgató úr szíves szavait. Örömmel álla-
pítom meg, hogy ez elmúlt tanévben a város, az egy-
ház és a kollégium hagyományos egyetértését semmi
sem zavarta meg. Sőt mindenki igyekezett ezt meg-
érteni. Örömmel állapítom meg, hogy a tanuló ifjú-

ság nevelése méltó ahoz, hogy egyetemi polgárokká legyenek. Ez a professzorok érdeme elsősorban. Az egyetem fejlődéséhez még készülni kell, — itt is sok kötelesség vár a tanárookra. Hiszem, hogy ez a tanuló ifjúság vezetésében kifejtendő munka már a jövő tanévben be fog következni. Ez a vezetés legyen áldásos és erőt adó, hogy méltán következhessek be az általa kívánt nagy változás.

Az új rektor.

Ezzel végett ért az 1912—13-iki iskolai év és hivatalukba léptek az új vezetők és tisztviselők.

Az igazgatótanács választása folytán az új rektor Kun Béla dr. lett. A főiskola tanárkarának egyik legszimpatikusabb, legtehetségesebb tagja, aki értékes, munkás egyéniségevel emelni fogja azt a díszet és tekintélyt, amelyet nagynevű elődei a rektori székeknek adtak.

Új dékánok lettek a theologiai karon Erdős József dr., a jogi karon Tóth Lajos dr., a bölcsészeti karon Rugonfalvi Kiss István dr.

Szénior lett Nánássy Dániel végzett hittanhallgató, gimnáziumi segédtanár Bagoly Bertalan végzett hittanhallgató, esküdttdiákokká lettek Dancsházy Sándor és Farkas János, internátusi esküdt Czirják Géza végzett hittanhallgató.

Beszámoló beszéd a ref. főiskola 1912—3. évi működéséről.

Tartotta: *dr. Lencz Géza* akad. igazgató.

Isten segedelmével eljutottunk ismét egy iskolai év végére s nagy örömmre szolgál, hogy akiket annak kezdetén együtt láthatánk, azokat egészségben ismét üdvözölhetjük. Leszámolásunkat az elmúlt esztendőről kezeikbe tehetjük s eként a reánk bízott munka felelőssége alól a közvélemény felmentését várhatjuk. Szíves üdvözlét az ügyeink iránt érdeklődő igen t. közönségnek.

Amikor az elmúlt év szeptemberének 9-én „A keresztyénség előállításáról“ tartott értekezésem, a főtiszteletű püspök úr s bennünket megtisztelő testületek szép és szívélyes szavai után iskolai évünket megnyitottam, nem kis aggodás szállt fel sokónknak szívéből a reánk váró munka s bizonytalan jövő meggondolásából kifolyólag, íme az isteni kegyelem megsegített, egy nagy jelentőségű évet rekeszthetünk be, amiért méltán adtunk neki első sorban a dicsőséget.

Nem mondhatnánk, hogy tanulóink létszáma teszi jelentőssé ez évet, sőt úgy az első, mint a folyó évi febr. 1-én szintén rektori beszéddel megnyitott második félév a jog- és bölcsészeti akadémiára vonatkozólag létszám fogyást, vagy stagnálást mutatott,

aminek oka kétségtelenül vizsgáztatási jogunk hiányos voltában, sőt a bölcsészeten teljes hiányában keresendő. E tekintetben csak egyetlen vigasztaló van s ez, hogy Debrecen már megtalálta azt a hívást, melyet, mint egyetemi város, a magyar kultúrában betöltenie kell. 7 bosnyák ifjú, köztük négy joghallgató látogatta ez évben iskoláinkat s mindannyian magyar nyelven jeles és jó vizsgát tettek. Ugy tudjuk, hogy a jövő évvel ez a szám tekintélyesen meg fog szaporodni. A bosnyák mozgalom gróf Degenfeld József főgondnok úr Őméltósága vezetése alatt magyar kulturánknak kelet felé közvetítő csatornájává készül lenni. A Julián-egyesült jövő évtől 20 bosnyák ifjú számára folyósít ösztöndíjat, a helybeli társadalom vezetői biztosították már eddig részvétüket a távolabb fekvő kelettel leendő összekapcsolódás munkálásához is. Igen helyesen, a legmagyarabb városból kell a magyar nyelv és magyarság szeretetének hódító útját megkezdenie; oly központi kulturális jelentőséget kell nemzetünk számára a főiskolának nyernie, mint amilyennel a viszontagságos múltban néha egyedül bírt.

Kiváló jelentőségűvé ez az év az egyetem sorának eldőlése folytán lett. Többszöri, hosszas tanácskozások előzték meg a miniszterium és a kerületi elnökség, város képviselői között, mely tanácskozásokba tanárkarunk is (Dr. Lencz Géza, dr. Jászi Viktor, dr. Mitrovics Gyula, dr. Ferenczy Gyula, dr. Tóth Károly képviselők útján) bevonatott. Közben szerencsénk volt márc. 31-én dr. Jankovics Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Őnagyméltóságához is. Bizonyára a kollégiumunkban és a létesítendő egyetemi telepen látottak s vezetőink megnyilatkozott és akadályokat elhárítani kész, biztosításai eredményezték a sikert. A május 20-ik és 21-éről kelt miniszteri leiratok szerint az egyetemi, központi épület alapkőletétele az ősszel megtörténik s míg az épületek elkészülnek, 1914 szeptemberében a főiskolában megnyílik az ifjú egyetem református theológiájának teljes, jog- és államtudományi s bölcsészeti-nyelvészet-történeti szakának fokozatosan kiépítendő fakultása. Egyházkerületünk május 29-iki gyűlése a miniszteri leiratot a maga egészében elfogadta, csak a két fakultás successív megnyitása tekintetében fejezte ki aggályát; eként a város részéről sem merülvén fel akadály, a kétségkívül nem sokáig késlekedő királyi szentesítés a szerződészerű megegyezéseket végérvényessé teszi. És ezzel egyszer s mindenkorra vége szakad a már többször felhangzott kishitűségnek, határozatlanságnak. Az örök isteni bölcsesség vezette úgy az események láncolatosszerűségét, hogy ennek a nagy elhatározásnak kikerülhetetlenül be kellett következni, a régi, kerületi főiskola helyén állami egyetemnek kellett létesülnie.

Magyar református egyházunk nemzeti nagy misziójának íme ismét több bizonyága van eggyel.

Vészek, viharok között féltve őrzött kincsét, debreceni főiskoláját a békés kulturfejlődés elkövetkezésével átadja a magasabb oktatás vezetésére illetékesebb államnak. Elvei, eszméi miatt nem fél a haladó korszellemtől, egy az, aminek felkelő aggálya megremegteti közben: a reakció szelleme. És ezért, hogy a megkezdett úton nem visszalépés, hanem csak előhaladás jöhet, következni kell a felső oktatás államosításának az egész vonalon, ezt követeli a tények logikája. A legelső alkalommal, amikor a magyar állam nem vonja le a konzekvenciát ezen epokhális eseményből, azzal a bizalommal él vissza, melyet most kerületünk liberalizmusába helyezett.

De van ennek az évnek másik, nagy jelentőségű eseménye is. Ez pedig a főiskolai internátus létesülése. Eszméjét az egyházunk iránti szeretet adta meg, mely a feladott akadémiákért eme 300 személyre tervelt intézményben kereste a kárpótlást; kivitele elnökségünk, az egyházkerületi bizottság és sok fáradságért külön is kiemelendő dr. Mitrovics Gyula kartársunk érdeme. Ma napság az internátusi épület befejezéshez közel, szabályzata kerületileg jóváhagyva, úgy, hogy 180 növendék élelmezése már a legközelebbi szeptemberben megkezdődhetik. Íme a bizonyosság, hogy egyházunk a főiskola további sorsában részt venni, benne élni és talni kíván nem csak theológiája útján, hanem a minden szakra jelentős intézmény is. Abban a nagy szervezetben, mely debreceni egyetem név alatt létesül, a fő, az ész az állam, a szív, az érzelem az egyház gondozása alákerül s így lesz az a szervezet tökéletessé, hol tudásban felvilágosodott, érzelmeiben megtisztult ifjúság nevedhetik fel.

A közel jövő eme fényes perspektívája önként érthetőleg reá nyomta emez év minden eseményére a maga bélyegét. „A magyar földrajzi Társaság“ vándorgyűlésén, szeptember 22-én, sok szó esett a létesülendő egyetem felől s a társaság nagy része, élén gróf Teleky Géza, eljött megnézni a híres kollégiumot és intézményeit. Gróf Apponyi Albert, volt vallás- és közoktatásügyi miniszter Debrecenben létekor szintén felkereste e „történelmi falakat“ s beszélt a zok jövőjéről. Ha az ifjúság a görög kath. püspökség ügyében állást foglalt, tette annak a nagy jövődönnek az érdekében s állásfoglalásától semmi el nem tántoríthatta. Ez a nagy eszme hozta létre végre az év egyik legkedvesebb alkotását, a „Népszerű főiskolai tanfolyamot“. Első sorban dr. Darkó Jenő kartársunk és aztán az áldozatkész társadalom érdeme, hogy a tanfolyam sok akadályok dacára, február 23-án, dr. Baltazár Dezső elnök, mély gondolatokban gazdag beszédével megnyílt és aztán szép számú hall-

gatóság érdeklődése mellett két előadás-sorozat tarthatott, ú. m. „A filozófia a modern kulturában“, dr. Alexander Bernáttól és „Az aesthetika lélektani alapjai“ dr. Mitrovics Gyulától. Az intézmény hivatva leendő majd szabad egyetemé kifejlődni, melynek útján az ismeretek a nagy közönség számára közvetítettnek.

Különben az akadémiai előadások mind szélesebb körre kiterjesztése, sőt a jövő fejlődéshez alkalmazása szintén már ez évben megkezdődött. Theológián a konventi tanterv szerint minden tanár tartott szeptembertől fogva a bölcsészeti szakon már régebben szokásos szemináriumi órákat s szintén módosítást szenvedett a jogi kar tanrendje. Második félévtől fogva pedig Kiss Ferenc theol. tanár belmissziói tárgyakat ad elő, Erdős Károly dogmatörténeti előadásokat tart, végre dr. Tustér Ignác egyedül nálunk meglevő spec. kollégiuma, a bosnyák jogi ismeretek. Theológiánkon manapság 6 rendes tanár és egy docens működik, úgy, hogy e tekintetben vele egyetlen más, hazai akadémia sem versenyezhet.

Nagy baj, hogy az írói kedv érvényesülésére nálunk még mindig nincs megfelelő talaj. Én legalább úgy látom, hogy Debrecennek még sokat kell küzdenie irodalmi önállósításáért, az irodalmi munkásságnak itteni intézményes biztosításáért. És itt nem vonom ki az egyházi életet sem, bárha annak legalább két heti lapja tudományos irányú dolgozatoknak is helyet ad. De hogy az írókat fizessék is, odáig nem jutottunk. Pedig az bizonyos, hogy sajtó nélkül munkánk teljes nem lehet. Egy életre való eszme merült fel a városi nyomdával kapcsolatban, a sajtótermékek kedvezményes kiadása s egy tudományos folyóirat megindítása felől, s tárgyalva volt az akadémiai tanácsülésén is. Azóta azonban az eszme elaludt s vele együtt sok-sok, tudományos kidolgozásra összegyűjtött anyaghalmoz szendereg egyik és másik íróasztal fiókjában. Ez év tudományos munkásságából szabad legyen kiemelnem Pápay József kartársunk nevét, ki a Magyar Tud. Akadémia nyelvtudományi osztályának gyűlésén, mint annak levelező tagja, méltó feltűnést keltett a Reguly-féle osztják hősi énekekről székfoglalóul tartott felolvasásával, mely tárgyról bővebb tanulmánya most jelenik meg; továbbá a dr. Darkó Jenő, aki pedig ez évben választott meg a Magyar Tud. Akadémia levelező tagjává, irodalmi munkássága révén. Nagyobb külföldi tanulmányútat tettek Kiss Ferenc theol. és Pokoly József bölcsészeti tanárok. Egy felől örömmel, másfelől a veszteség feletti sajnálattal jelentem továbbá, hogy dr. Tóth Károly kartársunk a kolozsvári egyetemhez egyetemi rendes tanárul neveztetett ki. Ez év irodalmi munkáinak érdemes sorát szabad legyen ez alkalommal mellőznöm. Nem mellőzhetem azonban el a kollégiumunk-

ról történt szeretetteljes megemlékezéseket. A nagy francia történész, Doumergue Emil, a montaulani theol. fakultás dékánja „La Hongrie Calviniste“ című munkájában (25–37. lapok) szép emléket emelt a külföld előtt kollégiumunknak; a Magyar Szalon egyik Debrecenről szóló száma szintén rokonszenvesen emlékszik meg főiskolánkról; végre pár kedves ismeretetés olvasható arról a Debreceni Képes Kalendáriumban.

Mint iskolánk beléletéhez tartozó mozzanatokat emlitem fel az október 6-ik igyászünnepet, továbbá október 26-án Bányay Lajos szénior ünnepélyes beiktatását, melyen az akadémiai rektor tartott hosszabb beszédet; február 21–22-én pedig az egyházkerületi elnökség jelenlétében tanári beiktató ünnepélyt tartottunk, melyen dr. R. Kiss István és Pokoly József kartársaink tartották meg székfoglaló értekezéseiket; iskolai ünnepély volt végül a március 15., valamint ünnepélyes kibocsátást nyertek az ifjak legációba menetel alkalmával. Dícséretes dolog az ifjúság részéről az ú. n. Protestáns Estélyek a Hitanszaki Önképző-Társulat általi felújítása, két kiváló lelkészünk: Kiss Ferenc püspökladányi és Csánky Benjámín szeghalmi lelkészek közreműködésével, valamint elismerést érdemel a Főiskolai Kántus és Magyar Irodalmi Önképzőkör, melyek úgy városunkban, mint a vidéken ünnepélyeken szereplésük által sok tetszést arattak.

Részemről meglegéddel szólhatok az ifjúság erkölcsi viselkedéséről; nagyobb fegyelmi vétség nem fordult elő. Ismét nem hallgathatom azonban el az akadémiai pályázatok eredménytelenségét: a díjaknak fele adatott ki, fele pedig bentmaradt. Egyéb okom is volna annak bizonyására, hogy az ifjúság túl gyakorlatias irányú, amivel persze nem a gyakorlati munka fontosságát, hanem a kor praktikus, anyagi törekvéseinek az ifjúságba behatolását kifogásolom. Gyakorlati, nemes munkásságra nevelniünk kell ifjúságunkat, de emellett meg kell kedveltetni velök a tudományokat és azokkal való foglalkozást is. Csak a lelki gazdagság, tudományos tartalom garanciája a sikeres munkásságnak s nemzetünk, egyházunk kulturális emelkedésének s fejlődésének. Az ifjúságra pedig ezek a feladatok várnak.

És most a hála és köszönet szavaival zárom beszédemet, első sorban a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökség iránt. Méltóságtok nevéhez fűződik a nagy átalakulás, méltán kezdi az egyházkerületi közgyűlés is köszönettel a maga határozatát. De hát nekünk ezen felül személyileg is van köszönni és várni valónk. Köszönni valónk a kéréseink iránt ez évben megnyilvánult jóakarattért, az elvnek következetes keresztülvitelére irányuló törekvésért, hogy a felekezeti tanárok ne maradjanak értékelésben az

államiak mögött és várni valónk most még bizonytalanságban előttünk álló jövőnk tekintetében. Teljes bizalommal vagyunk a Főtiszteletű és Méltóságos Elnökség iránt, hogy eddigi szerető gondoskodása a most következő korszakos időkben is megmarad irányunkban s épen azért további nemes törekvéseikre Istennek áldását kérjük. Ami pedig csekély magamat illeti, kellőképen nem tudok hálás lenni azért a szíves támogatásért, mindenkori nyájas fogadtatásért, mely igazgatói nehéz tisztemet megkönnyítette. Az eltöltött évnek emlékét hálásan fogom megőrizni.

Köszönettel s kéréssel fordúlok Debrecen szabad kir. város vezetőségéhez. Köszönettel az áldozatokért, melyek a jövő fundamentumát megvetették, a főiskolánk iránti mindenkori jóindulatért; kéréssel annak a jóindulatnak különösen ebben az időben leendő megnyilatkozásáért, amikor mind úgy érezzük, hogy ez év nagy alkotásának ornamentikájából még mindig hiányzik valami s talán az áldozatokra kész lelkesedés helyre hozhatná az egyelőre kétségtelenül meglevő szépséghibát. Különben persze a nemes város tanácsa iránt főiskolánk s tanárkarunk hálás elismerését kifejezésre juttatni méltó kötelesség parancsolja.

Legmélyebb tisztelettel kell megemlékezni a helybeli református egyházzól, mely úgy gondoskodott mindig rólunk, mint anya szokta már szárnyai alól kikerült gyermekeiről is s mely szíves érdeklődését irántunk, támogatását minden ügyeinkben fentartotta.

Midőn még kívánom Istentől e főiskolának a majdan elkövetkező új helyzetben minél nagyobb virágzását, tanárkarának kulturális életünkben megfelelő érvényesülését, boldogságát; kívánok ifjúságnak a reá váró nagy, nemzeti feladatok tudatában az előkészítő munkához erőt, kitartást: mint a nagy elődök után méltatlan utód, hálás köszönettel teszem le akadémiai rektori megbízatásomat megbízóim kezébe.

Öregek és ifjak.

A debreceni egyházmegye lelkészi értekezletén, Hencidán, május 21-én felolvasta Sinka Sándor egyházm. tanácsbíró.

(Vége.)

Ámde legyünk igazságosak, mutassunk rá egy távolabbi körülményre, mely a két generáció közti viszonyban az ifjúság részéről nagy súllyal esik a mérlegbe, noha nem oly általános, inkább a művelt osztálynál fordul elő, de a nagy tömegben, habár más okokból is, elég gyakori. — Ez az, hogy az ifjúság önállósága, függetlensége mai viszonyaink között egyre jobban eltörlődik. Régen 16, 17 éves ifjak már feljutottak az egyetemre, ma 19, 20 évesek is az iskola

padjain kénytelenek ülni. A 23, 24 éves ifjú ma még tanuló s nem ritkán az első ősz hajszálra mutat, ha elvégre az apai pénzes zacskótól megválnia sikerül. Kétségkívül az ú. n. hivatalnoki és tudós pályák chronikus zsúfoltságában rejlik a baj forrása, de bármiből eredne, ki ne érezne keserűséget ezen a természetes határokon túl eső önállótlanúságon? Hogyne békétlenkednék az élemedett korú kandidatus Istenel, világgal s mindenek felett a tekintélyekkel? Valóban kemény sors azokat az éveket, midőn szellemi s testi erőinknek legjavában vagyunk, minden tevékenység nélkül vesztegetni el, és nagyon is érezhető, ha a ki nem használt, sőt lekötött erők forradalmi gondolatokkal támadják a fennálló rendet.

Nem volt még említés házi nevelésünk egyik karakterisztikus vonásáról; a kényeztetésről, mely a társadalom felső rétegeiben, de nem csak egyedül itt, az ifjúság nevelésében elpuhultságra, az akaratereő megbénítására vezetett. Ez az elpuhultság kétségtelesenül összefügg az utóbbi évtizedek alatt gyorsan emelkedő s a társadalom minden rétegében fokozódó jóléttel s ami ebből folyik, a mohó élvezetvágygal; ami magunknak kellemetlen: a keményebb munka, az erőfeszítés, a nélkülözés az élvezetekben: erre a szegény gyermeket is lelketlenség volna reá szorítani.

Gondoljunk csak főleg városokban a mulatságokra s az ezekkel járó határtalan igényekre. Egész észrevétlenül, de gyakran szülei segítséggel jut ma ezekhez ifjúságunk, nem csak a gyermek-bálokban, hanem színházakban, kiállításokon, közfürdőkben, sörházakban, zenés kávéházban mindenütt találunk ma gyermekeket, sőt a népgyűlések örömeitől és izgalmaiktól sem maradnak távol. Nem szeretném, ha félre értenének. Én nem irigylek ifjúságunktól semmit, nem nézem rossz szemmel azt sem, ha korunk gazdagabb és szórakoztatóbb örömeiben szerény része van: hiszen ma már ki sem zárható belőle. Azután meg annak idejében minket sem zártak el az élet örömeitől, tartottunk majálist, de nappal, Isten szabad ege alatt, zöld erdő közepén, mert tanuló ifjúság tavaszi mulatságának csak így volt értelme. Ma már ifjúságunk ezt is másképen csinálja, este tart majálist, hogy világos virradtig tartson s ha közvetlen hatósága, könnyen érthető okokból nem áll kötélnek, appellál a legfelsőbb fórumig.

A gyermekektől ma nem szokás semmit megtagadni, sőt elhalmozzuk őket minden tőlünk telhetővel. Gondoljunk csak az ajándékokra. Gyermekkoromban, — amint én emlékszem, — egy évben csak egyszer esett karácsony, t. i. alkalom az ajándékok osztogatására; ma már úgy tetszik, minden nap meghozza nem az alkalmat, hanem a kényszerűséget: minden más ünnepnap, névnap, születésnap, látogatás, útból visszatérés meghozza a maga kisebb-na-

gyobb ajándékát az apróságoknak. Kik mindennel elteltek és mégis mindig sóvárag, el vannak halmozva játékszerekkel, könyvekkel, képekkel és mégis unatkoznak.

Mennyire más volt az a családi nevelés, mely nálunk a múlt század első felében a Horaciusi: „Angustam amice pauperiam pati condiseat robustus puer“ szellemében folyt, de más volt az a generatio is, mely ebben a szellemben növekedett s melyről a költő a szabadságharc után így énekelt:

„Mint vérhollót a sólyom vagdal,
Vívták, tépték gyors támadattal
Az ellent a bajnok fiak;
Harcolni sebben, éhen, fázva,
Győzni s halni nevetve, játszva,
Oly könnyű volt mindannyinak“.

(Tompa.)

Nem vádolni akarom a mai ifjú generációt, hisz nem nevelték reá, csak tényt konstatalok, mikor azt állítom, hogy az élet rideg követelményeivel szemben nincs ellenállása, kevés az akaratereje s ahelyett, hogy az étellel felvenné a harcot, lamentál, panaszkodik, érzékenykedik, s ha rendszerint messzemenő vágyait, terveit, igényeit a világ valóra nem váltja, legott legjogosabb igényeiben megrövidülve érzi magát, tele van világfájdalommal és panasszal, hogy semmire se juthat s ahelyett, hogy önmagában bíznék, a csalódott szerepét játszva, a világboldogító eszmék bajnokává szegődik. Ezek a nagyratörő, de reményeikben csalódott, idegen, blazirt, neurasthenikus alakok korunk valódi típusai, kik nem csak az életben, hanem sajnos, az iskolákban is egyre szaporodnak s mindenre alkalmasak inkább, mint a két generatio közti rokonszenves viszony fentartására.

Szólnom lehetne még az iskoláról is, hisz e két generatio itt sem áll egymással valami barátságos lábon s megengedem, hogy ebben az iskolai nevelésnek is része lehet. Megengedem pl., hogy főleg középiskoláinkban a régi absolutistikus rendszerből tanításban, bánásmódban több áll még fenn, mint amennyi az újkor szellemével megfér. Azonban nem paedagogiai értekezés előadására vállalkoztam, így vissza kell térnem, hogy a kérdéssel végezzek.

Bár sötétnek rajzoltam a jelent, mindamellett nem tudok vígasztalanul nézni a jövőbe. Bizom a természet törvényében, mely arra tanít, hogy vihar után tisztultabb levegő s szélsend következik s a tenyészet fokozott erővel pótolja szenvedett veszteségeit; bizom az erkölcsi világrend törvényében, melyet megtorolatlan sérteni nem lehet. Az a beteges társadalmi viszony is, mely ma a két generatio közt fennáll s amelyből kiindultam, meg fog gyógyulni oly bizonyos, mint az, hogy jó magyar népünknek még

jövője van. Ha az a forradalmi szellem, mely ma még bennünket fogva tart s fenyeget, egyszer végleg elül, s ha népünk az új életformákba állami, egyházi s társadalmi téren beleéli magát s ha érzésében, gondolkodásában és cselekvésében megtalálja az ész és önuralom szabta korlátokat: akkor a tekintélyekkel szemben a természetes és normális viszonyhoz az ifjú generáció is vissza fog térni.

Ennek biztató jeleivel már is találkozunk a különféle keresztyén diákmozgalmakban, melyeknek épen az a célja, hogy az ifjú generációt a tekintélyek tekintélye, a mi isteni Mesterünk tökéletes alakja felé vezessék.

De ideje, hogy végezzek.

S végezetre még egyszer népünknek, különösen ifjúságunknak a valláshoz, az egyházhoz való viszonyát röviden érintem. Hogy ez nem megnyugtató, azt mindnyájan valljuk. Én azt hiszem, hogy ez összefügg a vallásoktatás mai tantervével, melyet még az ötvenes évek reactios kora alkotott meg, illetve visszaállított a 16. századbeli vallási és hitformulák alapjára. Hogy ez a dogmatikus vallásoktatás ma csödbe jutott nem csak nálunk, hanem pl. Németországban is, erről ma már egész irodalom tanúskodik. Célja az egyház vallásának igazságairól való ismeret és meggyőződés; hatása a legridegebb értelemben vett hitlenség, éles, ellenséges állásfoglalás a vallással, az egyházzal, sőt a keresztyénséggel és a bibliával szemben is.

Ennek az oka kézenfekvő: a vallásoktatás ugyanis teljesen elszigetelten áll tőle teljesen idegen környezetben; a 16-ik század óta minden megváltozott, világ- és természettudományi nézeteink, ismereteink ép úgy, mint az emberiség történeti életéről való felfogásunk. A biblia ránk nézve nem az többé, mint a 16-ik században volt, a reálismeretek főforrása. Már tanítványainkat arra vezetjük, hogy a természetet a modern természetvizsgálás, a történelmet a modern történeti kutatás szemüvegével nézzék. Nem csuda, hogy az ellenmondást érzik s bizony inkább a modern s tudományos nézethez pártolnak. A következmény az, hogy előttük a biblia, melyet a vallásoktatás inspirált kinyilatkoztatásként tár eléjük, inkább mesének, mondának, a vallás pedig pusztán formulák rendszerének tűnik fel, mely csupa megalkodást, hízelt tanít, amint ez már a szociáldemokráciának úgyszólván hivatalos hite. További hatása az általános bizalmatlanság, a belső lázongás a tekintélyek ellen, kik „szellemi szolgátságban akarnak bennünket tartani“, — mondják. Hogy ez türehetetlen állapot, afelel alig lehet kétség; ugyanazért a legsürgősebb kíváncságnak kell elismerni a vallásoktatás tanrendszerének megváltoztatását. Új dolgot — mondok, hiszen ez a kérdés a protestáns Német-

országban már régen magas színvonalon álló, tudós theologiai és paedagogiai discussiók tárgya, a szomszéd Ausztriában pedig 5—6 évvel ezelőtt a középiskolai tantervrevízióval kapcsolatban tartott anketeken s a parlament közoktatási bizottságában igen mélyre ható vitát provokált e kérdés.

A vallásoktatást az iskolából egyszerűen kivonni, mint a radikálizmus ajánlja, semmi esetre sem tartanám megengedhetőnek; a keresztyénség és a biblia beható taníttatása mindenkoron már csak abból az okból is szükséges leendő, mivel ezek ismerete nélkül az európai népek történeti életének megértése egy ponton sem lehetséges. De vannak magasabb szempontjaink is, mint pl. a lelki élet szükséglete, mely kétségkívül valamely formában kielégítésre vár s végül az a távolabbi ok, hogy emberi, szellemi s erkölcsi dolgokról szóló tanulságaink számára az ó- és újtestamentum történeteiben és tanításaiban találjuk meg a legközelebbi és leghozzáférhetőbb kapcsolatokat.

De mindenesetre kívánatos lenne az oktatás olyatén átalakítása, hogy a megkötött confessionalis és dogmatikus tárgyalás helyébe a szabadabb historiai-exegeticus tárgyalás lépjen.

Ha vallást akarunk, élő vallást, annak a saját életünkben kell nőni. A holt vallás megöli az életet, hitet, bizalmat és a tiszteletet.

Helyesen és szépen mondja Fechner a Zenda-vesta-hoz írt előszavában: „Az örökkévaló csak korszerű cipőben jön hozzánk és azzal jár közöttünk és időről-időre változtatja cipőjét, mert a láb nő járás közben és szétszakítja a cipőt. Ha a változtatás ideje eljő, nem a lábat kell beleszorítani, hanem a cipőt kell lehúzni a lábról s ekkor legott nő egy új cipő“.

Az egyházkerület közgyűlése.

(Folytatás.)

A múlt évben megválasztott két tanár: Kiss Ferenc és U. Szabó Gyula dr. elfogadván a választást, hivatali esküt tettek. Ft. Püspök úr üdvözlése után Kiss Ferenc theol. akad. tanár lapunk egyik számában egész terjedelmében közölt nagy hatású beszédet mondott, mely közgyűlésünket teljesen elragadta. Bejelentetett s tudomásul vétetett, hogy a debreceni egyházközség presbiteriuma az elhalt K. Kiss József helyére a főiskolai igazgatótanácsba Pénzes Sándor vármegyei árvaszéki elnököt s presbitert választotta meg. Megbízata 1916. évi június hó 30-ig tart. Sorra következtek a különböző újabb adományok és hagyományokról szóló jelentések. F. Varga Lajos lelkész s egyházmegyei tanácsbíró az 1875-ben érettségiző ifjak alapját növelte adományával. Uszó István és neje mintegy 5 és 1/4

holdnyi földet adományoztak énekkari ösztöndíj-alapítvánnyal; ezenkívül 76 hold területű tanyabirtokukat egyetemünkre hagyományozták. Az őszi segélygyűjtés eredménye 1056 kor. 43 fill. volt, ezenkívül a vidéki adományok összege 646 kor. 47 fillért tett a tápintézet javára. *László* Ferenc erdész 20 koronát adományozott a Balogh Sándor-alapra. *Illyés* Endre, mint a néhai *Illyés* Bálint és neje általános örököse 2000 koronát fizetett be a kollégiumi pénztárba ösztöndíj-alapítvánnyal. *Boross* Gábor árpádi lelkész a Sass Béla és tanulóársai-alapra 20 koronát adományozott. Mindezekről a közgyűlés halás elismerésének s köszönetének nyilvánítása mellett vett tudomást.

Intézkedést tett a közgyűlés a rendezés alatt álló, még felül nem vizsgált főiskolai kötelezvények ügyében. Bevárja a közgyűlés a Pátkay-alapítványra vonatkozó jelentést a koll. gazdasági tanácstól az őszi közgyűlésre. A tápintézeti díjak befizetése tárgyában jóváhagyást nyert az a tanácshatározat, hogy a díjak a mostaninál kisebb részletekben nem fogadhatók el. Intézkedés történt a Kalicza-féle hagyomány tárgyát képező ingatlan eladása kérdésében. Az ifjúsági egyesület pénzeinek kezelése tárgyában az 1911. évi 61. G. sz. alatt hozott határozat foganatosítására újlag s most már nyomatékosan felhivatott a gazdasági tanács. Jóváhagyást nyert a bérbe, illetőleg haszonbérbe adott ingatlanok épületeinek és egyéb tartozékainak jó karban tartására vonatkozó szabályzat. Véglegesen kiútalványozott a közgyűlés *Osváth* Ödön főgimnáziumi tanár részére minden innen vonható következtetés eleve való kizárása mellett két évi buzgó könyvtári szolgálataért 500 kor. honoráriumot. Tudomásul vétetett, hogy *Roncsik* Lajos végrendeleti végrehajtó a Szakácsi András tekintélyes alapítványát, az adóhivatal pedig a letétben őrzött *Kovács* Zsigmond-féle ösztöndíj-alapítványt a koll. pénztárba befizette. Négy mohamedán vallású akad. tanuló ifjú segélyezésére lakbér utalványoztatván, az intézkedést a közgyűlés jóváhagyta. Néhány alapítólevél ismeretlen módon elkallódván, újraállításuk iránt intézkedés történt. Kedvetlenül értesült a közgyűlés arról, hogy a néhai *Hegyi* Mihályné örökösei az utólagosan ide befizetett 4200 kor. alapítványi részletért perrel támadták meg a kollégiumot s a perben egyezség kötött. A kényszerű helyzetből kifolyólag kötött egyezség jóváhagyást nyert. A főiskolai szénior felemelt fizetési részletének az 1912—1913. tanévtől számítandó kifizetését a közgyűlés engedélyezte. A főiskolai énekkar az énekkerem falába illesztendő márványtáblán meg akarta örökíteni némely alapítók nevét. Az eljárást igen alapos okok alapján a közgyűlés nem engedélyezte. A Ve-

resné *Szatmáry* Teréz nevét viselő alapítvány alapítólevelének a kollégiumi levéltárban való őrzését engedélyezi ugyan a közgyűlés, de mivel az alapítvány nem a kollégiumé, hanem a debreceni jótékony nőegyleté: az alapítványi törzskönyvbe való vezetését törölni rendelte el. Kimondatott, hogy a *Gelléri Szabó Elek* budapesti lakos s postai főtanácsos részére a *Gelléri Szabó János*-alap terhére engedélyezett évi 500 kor. lakbérváltság 1912. évi nov. hó 1-től kezdődőleg jár. Utasítja a közgyűlés a gazdasági tanácsot, hogy bérleti követelések befizetésére csak nagy megfontolással adjon haladékot, a tanyán előleges engedély mellett kivágott fa helyére pedig a bérlő új fát ültessen. A családi pótlékok kifizetése helyesléssel vétetett tudomásul. Helybenhagyást nyert a főiskolai szolgák fegyelmzése tárgyában hozott rendelkezés.

A súlyos pénzügyi viszonyokra tekintettel, jóváhagyta a közgyűlés azt az intézkedést, hogy a töke-visszafizetések előleges bejelentés nélkül is elfogadassanak a pénztárnál. Az élesdi egyházközség 700 korona átalakítási tőketartozását 1914 január 1-től kezdve 50 koronás évi részletekben törlesztheti. A kollégium tanárkarainak kezdeményezésére a gazdasági tanács célba vette az őszi segélygyűjtés (kápsálás) megszüntetését s az I. pénztári csoport terhére 1500 korona évjáradék fizetésével javasolta a tápintézeti pénztár kárpótlását. A közgyűlés tekintettel arra, hogy ebben a segélygyűjtésben Debrecen város közönsége és a főiskola között fennálló ősi kapcsolat jut kifejezésre; tekintettel továbbá arra, hogy az első pénztári csoport az ilyen terhet hivatásánál fogva nem fedezheti, de meg nem is bírja, a tápintézeti pénztár pedig a segélyt nem nélkülözheti: az őszi segélygyűjtés régi szokásának eltörlését indokoltnak nem tartja s azt továbbra is fentartja.

A tápintézeti bizottság az étrend megváltoztatására s kezelésére nézve javaslatokat tévén, azokat a gazdasági tanács elfogadta. A közgyűlés a változtatásokat tudomásul vette ugyan, de mivel a javaslat egy előzőleg megejtett vizsgálat eredménye következtében készült, amely vizsgálat egy szomorú halálesettel is kapcsolatban áll; s mivel a gazdasági tanács sem az ú. n. ifjúsági memorandumot, sem a vizsgálat jegyzőkönyvét nem látta s az az iratok közt sem található: felhívja a gazdasági tanácsot, hogy a memorandumot s a vizsgálati iratokat tárgyalja s tegyen róla jelentést az őszi közgyűlésre.

A közgyűlés a *Biri* községben fekvő 2 h. 443 □-öl föld eladását holdanként 700 koronájával engedélyezte. A háznagyi számadás rendben találtatván, a közgyűlés a szokásos felmentést megadta. De mivel a tanulóknál szokatlan összegű hátralék maradt kinn

(3472 korona 49 fillér): szigorú intézkedést tett a hátralék behajtása iránt.

A makói, hajdubagosi és margittai egyházközségek még a hetvenes évekről több rendbeli sürgetés ellenére is hátralékban vannak az új építési ajánlatokkal. A hátralékosokat a közgyűlés a tartozás haldéktalan beszolgáltatására a legnyomatékosabban felhívja s az őszi ülés idejére az eredményről jelentést vár.

A Simonffy—Szabó-alapítványhoz tartozó Széchényi-utca 52. sz. alatti háznak 45,000 koronáért való eladását a közgyűlés nem engedélyezte.

A kollégiumi pénztár 1912. évi számadásának terhe alól Rózsa Sándor pénztárnokot és Agárdi Lajos ellenőrt, mint felelős számadókat, buzgó és sikeres munkásságok előismerésével, a szokott óvás fentartásával felmentette, de kimondta, hogy jövőre a számadás és költségvetés közti eltérések indokolását nem a pénztári, hanem a számvevői hivatal lesz köteles elkészíteni. Mivel továbbá nem tartja megengedhetőnek, hogy a számvevő úti- és egyéb saját számláit maga az érdekelt számvevő vizsgálja meg magának és érvényesítse, kimondja azt is, hogy a gazdasági tanács ezentúl az ilyen számlákat a mindenkori akadémiai igazgatóval vizsgálta meg és érvényesíttesse s csak azután engedélyezze kifizetését.

A népszerű főiskolai tanfolyam vezetősége kérelme következtében a gazdasági tanács elrendelte, hogy a főiskolai diszterem a légszuszítógép fennhagyása mellett villanyvilágítással szereltesse fel a kollégium költségén, azonban a vetítő készülék és felszerelési költségeit a kollégium nem hordozza. Az intézkedést a közgyűlés jóváhagyta.

A Tiszadai egyik bérlő különböző tárgyú kérelemmel fordult a gazdasági tanács elé, amit a gazdasági tanács elutasított, csupán két új dohány-pajta építését engedélyezte a bérlő költségén. Az intézkedés a közgyűlés helyeslésével találkozott.

Beterjesztetett az új gimnáziumi építés számadása. A számadás szerint a bevételek összege 1.003,384 kor. 31 fill. a kiadás is éppen annyi. A cselekvő vagyon 1.034,130 kor. 89 fill., szenvedő vagyon 21,714 kor. 80 fillér, tiszta vagyon 1.012,416 kor. 09 fillér., a vagyon gyarapodása 626,772 kor. 79 fill. A számadás rendben találtatván, egyházkerületünk közgyűlése gróf Degenfeld József ömértóságát a számadás terhe alól köszönetének kifejezése mellett felmenti.

A Szilágyi Mihály nevelő intézet 1912. évi számadásának bemutatása rendjén tudomásul vette a közgyűlés, hogy forgalmilag 440,561 kor. 36 fill. bevétel, 439,502 kor. 83 fill. kiadás volt, a maradvány 1058 kor. 53 fill.; a jövedelemköltség kimutatása szerint a jövedelemtöbblet 4381 kor. 97 fill. volt.

Az intézet vagyonának értéke 617,914 kor. 23 fill., adóssága 102,664 kor. 94 fill., e szerint a tiszta vagyon 515,249 kor. 29 fillért tesz.

Érdekes határozat, hogy a közgyűlés a piacutcai 31. sz. intézeti háznak 1915 május 1-re tervbe vett lebontását és újraépítését felfüggesztette s megbízta a bizottságot, hogy amennyiben a mostaninál előnyösebb bérleti szerződést köthet, újabb öt évre adja ki az épületeket, ellenkező esetben az építésnek a mostani szerződés lejártá után való foganatosítása tárgyában az őszi közgyűléshez tegyen jelentést. Megengedte, az egyházkerületi közgyűlés, hogy az intézeti 10 ingyenes növendéken kívül négy díjas növendék is vétethessék fel évi 900 korona ellátási díjért. Az intézeti új leltár elkészítése körül teljesített nagy arányú, sok munkával járó fáradozásért Agárdi Lajos koll. pénztári könyvvezető-ellenőr részére 150 korona honoráriumot engedélyeztek s az 1912. évi számadást rendben levőnek találván, a számadó Rózsa Sándor pénztárnokot és Agárdi Lajos ellenőrt a számadás terhe alól felmentették. Az átalakítási bizottságnak némely követelés törlesztésére vonatkozó határozata elfogadtatván, a beterjesztett indítvány folytán az egyházkerületi közgyűlés kimondta, hogy az átalakítási bizottság felosztatásával a még elintézendő ügyek lebonyolítása a koll. gazdasági tanácsra bizattassék. Dr. Kaiblinger Fülöp a szervezett német nyelvi tanszékre megválasztott bölcsészeti akadémiai tanár állásáról lemondott, a közgyűlés a lemondást tudomásul vette.

Evangeliumi Szövetség.

*) A testvériség egyetemes nagy gondolata a keresztyénség megalapítójának isteni lelkében termett meg. A testvériség eszméjének hívei alkották a világot boldogító legszebb intézményeket. A testvériség összeforrasztó ereje kapcsolja egybe a szét-húzásra hajlandó szíveket. A testvériség a szeretet virágának érett gyümölcse. A testvériségben benne van a megértés erénye és az együttműködés kötelezése.

A hazai két protestáns testvéregyházban sok szó esik a testvériségről, de hiányzik hozzá a megértés és az együttműködés őszinte komolysága. Még ott is, ahol szerveket alkottunk a közös érdekek szolgálatának, inkább a féltékenykedés vagy a megelőzni akarás szelleme bomlasztja az együttes munkára hivatott erők alkotó képességét. Protestáns árvaegyletünk talán az egyetlen közös alkotásunk, amelyben még leginkább megtudjuk egymást érteni. Protestáns Irodalmi Társaságunkról már sajnos, nem mondhatjuk ugyanezt. Az egy kipróbált

erejű, de most már ezernyi más dologgal elfoglalt s ezért állásáról lemondott derék titkárunkon kívül a rendezőség oly gyakran változik, hogy céltudatos, építő munkára ez a társaságunk is mindinkább erőtelenné válik. Legfőbb baja azonban az, hogy a testvériség nagy eszméjét egyrészt az általános érdeklődés lebilincselésének hiánya, másrészt a hozzáfűzött igények ki nem elégítése miatt nem képes kellőképp szolgálni. A protestáns közös bizottságban sincs meg az a napi politikán felül álló elfogulatlan és bátor evangéliumi lelkület, amely a két testvéregyházat legalább a közös érdek szolgálatának, képviselésének és kielégítésének a szálaival összefűzhetné.

Mindezek a gondolatok abból az alkalomból merültek fel lelkünkben, hogy a múlt század derekán egy évtizeden keresztül közös protestáns teológia ma még élő növendékei Török Pál püspök, az alapító halálának 30 éves fordulóján összegyülekeztek. Sok szép beszéd elhangzott itt a két egyház testvéries összetartozásáról, esetleges uniójáról, de legalább is a sikerhez föltétlenül megkívántató együttműködéséről. Öröm hallgatni az ilyen szép beszédek. Hatalmas távlatot nyit a képzelet szárnyára emelkedő lélek előtt az a gondolat, mit tudna elérni a két protestáns egyház, — sőt többet mondunk — esetleg az egész hazai protestantizmus, ha képes volna olyan szervet teremteni a közös munkálkodás számára, amelynek kebelében egyesíteni tudná a ma még szétszórt és széthúzó erőket!

Ki kell azonban jelentenünk, hogy nem az unióra gondolunk. Az unió első feltétele az egyéniségről való lemondás. Amik vagyunk, amiké a történet folyamán váltunk, az a mi sajátos egyéniségünk belső tartalma és értéke, amelyről lemondani nem lehet. De nem is szükséges. Senki sem kívánja, hogy bárki is azzal mutassa meg a testvérszeretetet igaz voltát, hogy beolvad egy másik családjába, közösségébe. Lehetnek egészen különleges céljaink, érdekeink is anélkül, hogy a másokkal való bensős, testvéries együttműködést lehetetlenné tennék.

Jön a reformáció négyszázados fordulója, amely az összes protestáns egyházaknak jubiláris ünnepe. Ekkor kell ország-világ előtt tanúbizonyságát adnunk annak, hogy egymást megértve és megbecsülve testvéri szívvel tudjuk és akarjuk a Krisztus evangéliumából kisugárzó szellemet alkotó erővé rögzíteni a magyarhoni protestantizmus keretében. A testvériség hangoztatása helyett teremtsünk a jubiláris évforduló alkalmából egységes munkára és fellépésre képesítő szervet a magyar protestantizmusnak. E közös szerv neve legyen *Evangéliumi Szövetség*. Ennek legyen gondja, feladata a közös protestáns bizottság felhasználásával az evangéliumi szel-

lemnek és életfölfogásnak a társadalomba való bevitele a sajtó, az irodalom, a művészet, a nevelés, a társadalmi szeretetmunka és a belmisszió minden hozzánk méltó eszközének felhasználásával. Az unió hangoztatása csak pusztá jelszó, amelynek valószínűsítésében az sem hihet komolyan, aki zászlajára írja, — de az *Evangéliumi Szövetség* egységes szellemtől áthatott lelkek otthona, az egyházukat szerető hívek munkatere, a testvéries megértésnek és együttműködésnek természetes kerete. E szövetség nyomán oly sok áldás fakadhat a hazai protestantizmus számára, amely egy új, diadalmas századot nyit egyháznak és hazának egyaránt.

E gondolatot az arra hivatott vezérférfiak és a testvéregyházak szerető felkarolásába ajánljuk.

Evangélikus óráló.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A tiszttuli református egyházkerület püspökétől.** 3130 — 1913. sz. Nagytisztek tü Esperes Úr! E folyó 1913. esztendőben a lelkészképesítő vizsgálatok a következő módon és napokon tartatnak meg: 1. Az első lelkészképesítő vizsgálatot tevők jelentkezni tartoznak szeptember hó 15. éj hétfőn reggel 8 órakor a teológiai dékánál, 9 órakor pedig megjelennek hivatalomban előttem. Ugyanazon nap délután 2 órakor írásbeli vizsgálat. Délután 3 órakor pedig a javító vizsgálatra jelentkező atyafiak szóbeli vizsgálata és folytatva a következő napokon a szóbeli vizsgálatok. 2. A második lelkészképesítő vizsgálatot tevők jelentkezni tartoznak szeptember 22-én hétfőn reggel 8 órakor az egyházkerületi főjegyzőnél, 9 órakor pedig megjelennek hivatalomban előttem. Ugyanazon nap délután 2 órakor zárt teremben írásbeli dolgozatot készítenek. Délután 3 órakor kezdődik a javító vizsgálatot tevők szóbeli vizsgálata. Szóbeli vizsgálatok folytatva a következő napokon. Az első vizsgálatot tevők végbizonyítványukat, ha már exmittálva is voltak, esperes által megerősített szolgálati bizonyítványukat; a második vizsgálatot tevők I. lelkészképesítő bizonyítványukat és esperes által megerősített szolgálati bizonyítványukat a jelentkezés alkalmával beadni kötelesek. Midőn nagytiszteletű Esperes Urat a további intézkedésekre felkérem, atyafiságos szeretettel vagyok: Debrecen, 1913 június hó 6-án. *Dr. Ballazár Dezső, püspök.*

— **A főiskola birtokai.** A szentimrei dézmát és földeket (Lónyai Anna és a Telekiek adománya volt) a 17-ik században vették el a jezsuiták. Debreceni

birtokára a várossal lépett szerződésre a kollégium. Az üldözések arra kényszerítettek bennünket, hogy fekvő javak után ne törekedjünk. A debreceni iskolának alig is vannak nagyobb birtokai. Azok is, amik vannak, a múlt század második felében kerültek birtokába. Így a tiszadadai Szomjas-féle birtok és a kőcsi puszta. A kettő összevéve se tett ki többet 3000 holdnál, holott a nagyváradai görög kath. püspök, akinek kispapjait hazafiatlanságuk miatt ki kellett zárni a váradai szemináriumból, 138,000 hold föld beldog birtokosa. Birja békével, (szeretném mondani: addig birja, míg a honnak él) hiszen Magyarország olyan jeles ország, hogy van ebben földje még a magyarság negyedfélszázados híres főiskolájának, a debreceni főiskolának is Tiszadadán, meg Pusztakőcson. Van a nagy birtokszerző gróf Degenfeld Imre főgondnok buzgólkodásából és gondosságából. (Ő vette a budapesti házakat is, amelyekből egyik alapítványunk annyira megnövekedett). Csak az a kár, hogy ezekre a birtokokra nem igen fordítottunk eddig elég gondot. (B. e. Eröss Lajos volt az első, aki ezt legelsőbbben észre vette). De ez sem úgy lesz már ezután. A múlt héten rendkívüli esemény történt. Dr. Baltazár Dezső püspök a kollégiumi ügyészszel, mélt. Márk Endre úrral, az egyházkerület és iskola pénztárosával nt. Rózsa Sándorral, a főiskolai gazdasági tanács jegyzőjével tek. Gulyás István úrral és több megbízottakkal f. hó 9-én kiszállott Dadán. Azaz, hogy Büdszentmihályon, mert ez a legközelebbi állomása, (egyház és község szép fogadtatást rendeztek a szeretett püspöknek) és innét kocsikon mentek által a kollégium kettős tanyájára. A nagyobbikat Fülöp Jenő tiszadadai birtokos, a kisebbiket Molnár István debreceni polgár bérlő, a kollégium régi gazdájának (Cicerónak hívtuk mi diákok, nem tudom minő eszmetársításnál fogva) a fia. Minda a két birtok tipikus alföldi birtok. Vízben és fában szegény. Az első az Alföld jellegéhez tartoznék, a fa azonban nem. Bizonyítja a Szomjas-féle nagyobb birtoktesten még maig meglévő úri park, melynek gesztenyefái, juhar fasorai a felvidéken is számot tennének. A nagy kettős beosztású úri lakot (valóságos kastély, ahogy nevezik) fiatal nejjével a bérlő fia, az ifjú, világlátott s képzett gazda lakja, akinek a birtok kezelésénél a tisztartó szerepe jutott, míg apja, a legjobb éveiben levő energikus férfi, a vezetés gondjait teljesíti. Düledező ólak, új építmények mellett feltűntek a szép igás állatok és a kopár mező dacára (hónap óta nem esett itt az eső) kövér, válogatott fajokból álló (nagyobbnyira szimentáli) tehén csorda és nyájak. A püspök és kísérete apróra számbavett és megszemlélt mindent. Gazdag ebéd után, mely azt bizonyítja, hogy a régi udvarházban tulajdonképen mi sem változott (s a még keletről hozott

ősi vendégszeretet is maradt a régi) nagy út következett. 16—20 kilométerre van innét Kócs felé Tiszapolgár, az egri káptalan nagy birtoka, hol 11,000 kath. lakos mellett 700—900 magyar református él. Tiszapolgár Balmazújváros ellenképe. Emitt a Semsey uradalom, Polgáron a káptalan nyomorgatja a nagyszámú népet s teszi lehetetlenné, hogy földhöz juszanak. A tiszapolgári kath. matyók gazdagok, de elégedetlenek. A mieink pedig szegények. A főiskolai birtokok szemléjével őket is útba ejtette és felkereste a püspök, meglátogatta derék fiatal papjukat, megnézte kis templomukat s megáldotta az abban imádkozókat. Másnap keddre maradt Kócs, ez az erősen szikes talajú birtok, melyben a derék Meisz gazdálkodik s melyet jobbnnyira a szentiványi svábok mivelnek. Itt már nem terem fa, a kalász azonban, noha alig van az életnek szára, felettebb szép. Leltár és szerződés szerint is számbavételezt minden. Kedden este tértünk vissza Debrecenbe. Így történt a püspök birtok és jószág szemléje, amelyekről még sokat lehetne szólni s amely minden esetre új fordulatot jelent a kollégiumi és egyházi birtokok történetében.

— **Dr. Tóth Károly egyetemi tanár.** A Hivatalos heti számában nagy meglepetést hozott ránk debreceniekre. Szokott formájában jelentette, hogy dr. Tóth Károly debreceni jogakad. tanár a kolozsvári tudományegyetem perjogi tanszékére neveztetett ki. Ez a kinevezés méltó örömet és elégedettséget keltett azok körében, akik ezt a nagy jövő előtt álló fiatal erőt és már eddig is nagytehetségnek bizonyult tanárt ismerik s akik megfelelő munkakört és elhivatást a nagytehetségek számára természetesnek tartják. Csak az a kérdés, hogy ezt a nagyobb munkakört nem találhatta volna-e meg dr. Tóth Károly itt Debrecenben? Azt feleljük igen, a debreceni egyetemen. Lám, ezért veszteség és kár minden késedelem az egyetem kiépítésében. Míg az egyetem megnyílik, elvesztjük legjobb erőinket. De találhatott volna dr. Tóth Károly más munkatért is itt az Alföldön. Tehetsége különösen képesíti őt a legnagyobb vezető állásokra. Hozzá hasonló világos fejű pénzügyi szakértőt alig ismerünk. A nagy magyar városok élére ilyen férfiak kellenének. De hát az egyetemekre is épen ilyenek kellenek. Szeretettel üdvözljük dr. Tóth Károlyt, ki mint református jogakadémiai tanár hű és igaz vala és szívből kívánunk kinevezése alkalmából neki szerencsét.

— **Gróf Tisza István programja.** Csütörtökön mutatkozott be gróf Tisza István az új miniszterelnök. Programjából, amit nagy lelkesedéssel fogadtak, mi ide iktatjuk a vallási békességre, a 48. XX. t.-c. megvalósítására a kath. autonómiára s a tanügyre vonatkozó szakaszokat. Amit a vallásos békéről mond, azt mi is aláírjuk, de lehetetlennek tartjuk. A 48. XX. t.-c. végrehajtására elmondotta-

kat egykissé labilisnek véljük. A protestánsok állami dotációjuknak biztosítására, a kath. autonómiára vonatkozó passzusokat, az iskolai tanításnak az élethez való közelebb hozatalára vonatkozó bejelentéseket pedig helyeseljük és örömmel üdvözöljük. De álljon itt a miniszterelnök beszéde, mely a fenti részekre így hangzik:

A kormány egyik legeminebb nemzeti érdeknek tartja, hogy ne csak meg ne zavarja, de szeretők kezével ápolja azt a vallási békét, amely nézetem szerint nemcsak türelemben áll, — ez a türelem nekem kevés — hanem áll a vallásfelekezetek közötti valódi rokonszenvben, rokonérzésben, abban az érzelmben, amelyik szövetség-lársat keres és talál azokban a felekezetekben is, amelyek ugyanazon magasztos célt némileg más eszközökkel szolgálják.

Ezt a szellemet igyekezni fog a kormány a maga részéről is támogatni és előmozdítani a maga kormányzati és törvényelőkészítési tevékenységében is és igyekezni fog minden felmerülő kérdését az egyes egyházaknak a legnagyobb rokonszenv álláspontjáról és annak a valódi egyenlőségnek álláspontjáról megítélni, amely nem a külső egyenlőségben, hanem abban áll, hogy irigykedve szemléljük, hogy egyik, vagy másik vallásfelekezet nem kap-e itt vagy amott többet, mint a másik, hanem abban az igazi helyes fölfogásban, amely minden vallásfelekezetnek igyekszik megadni azt, amire saját speciális viszonyai között annak szüksége van.

Egyik nagyfontosságú ilyen kérdés a katolikus autonómia kérdése, amellyel a kormány nem hunyva szemet a fölmerülő nehézségek fölött, komoly akarral és teljes jóakarattal fog foglalkozni s amelynél igyekezni fog kitartó, következetes, a nehézségektől vissza nem riadó munkássággal elhárítani az utóból a magyar katolikus társadalom e forró óhaja teljesítésének akadályait.

Ugyancsak foglalkozik a kormány a protestáns felekezeteknek azon régi óhajával is, hogy a nekik juttatott állami dotáció a költségvetési tétel labilis formájából kivetkőztetve bizonyos állandó alapszerű állami dotáció jellegű legyen.

Ami pedig a közoktatási ügyeket illeti, itt ismét visszatérek oda, ahonnan kiindultam. Ha mindig életbevágó fontos kérdés volt ez a magyar nemzetre nézve, sohasem lehetett fontosabb, mint most, a választójogi reform megalkotása után, amikor gondoskodni kell a népiskolai ügy emeléséről, hogy valóban nemcsak pro forma, de valóságban is részveszüljön az egész társadalom abban az oktatásban, amelyet a népiskolai hat éves tananyag megfelelő oktatása nyújt. Szükséges tehát fejleszteni népiskolai ügyünket és oly hatékony ellenőrzésről kell gondoskodni, amely biztosítsa is azt, hogy ez a tananyag valóban sikeresen oktattassék.

A második föladat az, hogy a középiskola terén összhangba hozzuk középiskolai nevelésünket a modern élet kívánalmaival. A harmadik föladat pedig a felső oktatással kapcsolatos kérdésekre vonatkozik, ahol az egyetemek túltömöttségére vonatkozó bajok már az orvoslás stádiumába jutottak azon akció által, amelyet új egyetemek föllállítása tekintetében az előző kormány megindított, amelyet természetesen fog a kormány folytatni, de ahol nézetem szerint egyik legnagyobb és legégetőbb baj a jogi oktatásnak mai vígasztalan állapota, amelyen az egyetemeken és az akadémiákon folyó oktatásra kiterjeszkedő szerves törvénnyel a lehető legrövidebb idő alatt fogunk segíteni.

— **A szatmári lelkész beiktatás.** Szép ünnepi vasárnapon, emelkedett érzések között folyt le a Békely Lajos beiktatása. Emelte az ünnepély fényét dr. Baltazár Dezső püspök, Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyző, Biki Ferenc máramarosugocsai esperes és a városi, vármegyei notabilitások megjelenése. A városi polgárság teljesen megtöltötte a szép vadgesztenyefaktól árnyékolt láncos templomot. Az iktatást Kovács Lajos az új esperes végezte. Utána következett az új pap, ki a magvetőről prédikált és a református lelkész hivatását vázolta. Egyszerű szép világos előadással, nagy hatással. Mintha a nagy alföldi róna vonult volna be a szép boltú református templomba. Templom után volt a dísz-presbyteri közgyűlés, melyen dr. Kovács István elnökölt. Azután a díszebéd a Kaszinó termében számtalan szebbnél-szebb felköszöntővel s azok között a főtiszteletű püspök s az ünnepelt nagy tetszéssel fogadott felszólalásaival. De a helyiek is gyönyörűen beszéltek. A beszédek tenorja volt a magyarság egyetértése és az egyházhoz való ragaszkodás. A színt pedig az öröm adta meg a sikerült választás felett s valami boldog kilátás a jövőre. Amely, hogy legyen mentől szebb, szívből kívánjuk.

Beóthy Zsolt üdvözlése. Rimaszombat város a közelmúltban adta ki az első magyar szobrásznak, Ferenczy Istvánnak leveleit. Az eszme megpendítője Beóthy Zsolt volt, kinek tegnap nyújtotta át a rimaszombati küldöttség hálája és tisztelete jeléül a kiadott munka művészi kötésű díszes példányát. Beóthy Zsolt meghatva mondott köszönetet a város polgármesterének, Kovács László dr.-nak, aki nemes eszméjét megvalósította és Wallentiny Dezső dr. főgimnáziumi tamárnak, aki a város megbízásából a szép munkát összeállította. Az üdvözlés után Beóthy Zsolt a küldöttség tagjait Alexander Bernát dr., Hegedüs István dr. és Négyessy László dr. egye-

THURZÓFÜRED

A déli szepességnek egy remeke, ősi fenyesek közepette. Vasúti állomás Gölniezbánya. 572. m. Posta és távirtda helyben. ELSŐRANGÚ KLIMATIKUS GYÓGYHELY. Vízgyógyintézet, vízkurák, inballációk, diétás kurák, szabad-, nap- és tófürdők, villanyozás és massage. Mindennemű idegbajok, légzési, emésztési, vérkeringési, anyagcsere és más egyéb bajok ellen. Igen védett hely, állandóan enyhe, szép tavaszi időjárás. Kétféle konyha és olesó ellátás. Elő és utóidényben 30. július elejétől 6 hetes tartózkodás után 30 százalékos árengedmény. Szobák egész idejére olesó átalányárban bérelhetők. Állandó fürdőorvos

Dr. Vladár Lajos. Prospektussal szolgál a fürdőigazgatóság.

temi tanárok társaságában a Kontinentál-szállóban megvendégelte.

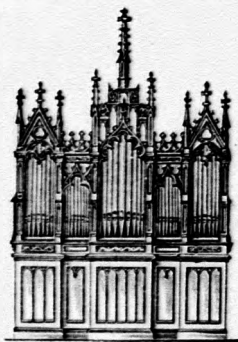
Lelkészmeghívások mindenféle. Bélteky Lajos református lelkész Hajduszoboszlóról eltávozván Szatmárra, mozgalom indult meg oly irányban, hogy a korteskedések kikerülésével valamelyik kiválóbb vidéki lelkész hivattassék meg a szoboszlói parochiára, aki Bélteky tevékenységét tovább folytathassa. A híveknek egy nagyon tekintélyes része elsősorban Molnár Béla segéd-lelkész, helybeli vallásanarra gondolt s ily irányban lépések is tétettek. A presbiteriumnak egy nagyon jelentékeny része támogatta az eszmét. Vasárnap óta azonban megfordult a helyzet. Muhi Dániel és társai ugyanis nagy mozgalmat indítottak a Szabó Antal balmaz-németújvárosi lelkész meghívása iránt, ki egyike a legkiválóbb képességű lelkészeknek. A mozgalom nem várt óriási sikert aratott. Az első nap ugyanis 1000 egyháztag irt alá jogérvényesen, bizottságok előtt a kitett ivekre. Hétfőn, kedden, szerdán újból 200-an irtak alá. Minthogy a választók száma 2213, Szabó Antal meghívása biztosítottának látszik. Az egész városban nagy az öröm, hogy egyfelől az izgalmas korteskedések elkerülhetők lesznek, másfelől a presbiterium tagjai, a nép megnyilatkozása folytán egy minden tekintetben kiváló lelkészt emelhetnek a szoboszlói református papi állásba. Az aláírások még javában folynak s vasárnap nyernek befejezést. Ugy hirlük, hogy Balmaznémetújváros közönsége Molnár Béla szoboszlói segédlelkészt és vallásanárt fogja szinte meghívás útján a lelkészi állásba elválasztani minden pályázat mellőzésével.

A törökszentmiklósi 2-ik templom. Római kath. főúr ajándéka a törökszentmiklósi második templomra. Zsadányi és törökszentmiklósi dr. gróf Almásy Imre úr a törökszentmiklósi második református templomra ötszáz (500) korónát ajándékozott törökszentmiklósi uradalma pénztárából. A nemes szívről és fenkölt gondolkozásról tanúskodó ajándék a hitű róm kath. felekezettel főúr részéről a nem hitfelekezethez tartozó, de erre tekintet nélkül szívéből szeretett református népe javára hatalmas bizonyosság

arra, hogy itt, Törökszentmiklóson szükség van a tervbe vett második templomra. Jóságos szívből származott hatalmas kiáltó szózat és megszívlelésre méltó figyelmeztető intelem is ez a nagybecsű ajándék a 10 ezer lelket számláló törökszentmiklósi egyházközség tagjaihoz második templomjuk megépítését lehetővé tevő ajándékaik mielőbbi felajánlására és egybehordására. Vegye el a nemes gróf az öt Törökszentmiklóson körülölelő közszereteten felül legfőbb jutalmát onnan felülről az égből, ahonnan szálljon le reá és családjára a jó Istennek minden jó adománya és tökéletesajándéka! Olajos Pál, református lelkész.

— **Vándordíák.** Ezelőtt öt esztendővel alakul pedagógusok kezdesére a *Vándordíák* egyesület, abból a célból, hogy a szabadban való vándorlás örömeiben részesítsék azokat a diákokat, akiket szüleik szegény sorsameggától abban, hogy a tetet-lelket üdítse, de költséges iskolai kirándulásokban résztvehessenek. Az egyesület az idén a nagy vakáció elején három csapatot indít útnak. Az egyiket a Mátra-Bükk-Gömörzsepesi érchegeység vidékére, a másikat az Al-Dunára és Erdélybe, a harmadikat pedig a Balaton és Bakony-hegység felé. A 16 napig tartó gyalogvándorlás minden költségéről, valamint a növendékek felszereléséről az egyesület gondoskodik. Szegénysorsu, egészséges, közép-, polgári- és kereskedelmi iskolai tanulók igazgatói vagy osztályfőnöki ajánlattal e hónap 23-ig jelentkezhetnek *Schiff* Kálmán dr. ügyvezető elnöknel (V., Nagykorona-utca 20.), továbbá az egyesület titkáranál, *Gábor* Ignácnál (VI., Munkácsy-utca 21.).

Esperesi körlevél. A máramaros-ugocsi egyházmegye esperese a következő körlevelet bocsátotta ki egyházmegyéjében. 576—1913. LXXXVIII. Körlevél. A kebelbeli egyházak t. Előjáróihoz. Értesitem az egyházak előjáróit, hogy főtiszteletű és méltóságos Püspök úr a folyó évi június hónapban csupán a máramarosi egyházakban teljesít generális visitációt és pedig a következő menetrenddel: 18-án délelőtt 8 ó. 4 perckor érkezik kíséretével együtt Husztra és ott lesz 19-ike délelőttjének 1/28 órájáig, amikor is kocsin indul Dolhára. Innen azon a napon visszajön a Husztról d. u. 6 ó. 29 perckor induló vonathoz s megy Bustyaházára, onnan kocsin Viskre. Itt lesz 20-án d. u. 3 óráig, ekkor a Bustyaházáról induól

Alulírottak a legmélyebb tisztelettel bátorodunk a Nagytiszteletű lelkész és kántortanítóurakat értesíteni, hogy a pécsi Angster S. és Fia, orgona- és harmonium-készítő cégtől megválva, ismét Egerbe, önálló működésre térünk vissza. Ajánlkozunk a legújabb légnyomatu pneumatikus esőrendszer szerint épült orgonák készítésére. Mindenemű orgonák átalakítását, javítást és hangolását mérsékelt árban és lelkiismeretes pontossággal teljesítünk. Orgonák jókarban tartását az ország bármely részében elvállaljuk. Teljes tisztelettel

Cseh István és Fia

orgona- és harmonium-készítők

Egerben,

Kovács János utca
19. szám, saját ház.

gyorsvonattal megy Técsőre. Itt lesz 21-én délután 3 ó. 55 percig, akkor indul Hosszúmezőre. Hosszúmezőn lesz 22-én d. e. 9 ó. 25 percig, amikor Máramaroszigetre indul. Június 23-án és 24-én szóbeli érettségi vizsgálatokon elnököl. 25-én d. e. 10 ó. 8 perckor indul Nagybocskóra s ott lesz d. u. 5 ó. 5 percig; innen Körösmezőre utazik s ottani működésével a júniusi generális visitatio befejezést nyer. Az ugoecsi egyházakat folyó évi október hó első felében látogatja meg. Főtiszteletű Püspök úr kíséretében (az egyházmegye képviselőjét is beleszámítva) lesz 4—5 férfiú. Kérem erre figyelemmel lenni az elszállásolásnál és ott, ahol kocsin fog az utazás történni. Minden egyházban legalkalmasabb időben istentiszteletet tartunk, melyen főtiszteletű Püspök úr imádkozik, a gyülekezethez beszédet intéz s a kíséret tagjai közül egy bibliát magyaráz. Máramaroszigeten Püspök úr predikál. Máramaroszigeten június 22-én estve Kálvineumi-ünnepély lesz és pedig egyházmegyénk címe és neve alatt. Ezen az alapon kérem lelkésztársaimat s az egyházak vagyonosabb tagjait, hogy azon az ünnepélyen családtagjaikkal együtt résztvenni szíveskedjenek. A kegyelemnek Istene tegye szerencsésé és áldásossá főtiszteletű és méltóságos Püspök úrnak hozzánk való jövetelét s úgy neki, mint nekünk kedves emlékvé köztünk való munkálkodását. Atyafiságos szeretettel maradtam Nagyszöllősen, 1913. évi május hó 31-ik napján *Biki Ferenc*, esperes.

— **Kálvineum-ünnepély Máramaroszigeten.** A máramarosugocsi egyházmegye és a máramaroszigeti református egyház örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy dr. Baltazár Dezső püspök úr generális vizitációja alkalmával Máramaroszigeten jún. 22-én Kálvineum-ünnepélyt rendezzen. Az ünnepélyen dr. Baltazár Dezső püspök ünnepi, Kiss Ferenc theol. tanár pedig záróbeszéd tartásával vesz részt. Az ünnepély gondos előkészítése csak hozzájárul ahhoz a sikerhez, melyet az illusztris szereplők közreműködése amúgy is biztosít. A meghívón közzölt program és műsor pedig kétségtelenné teszi, hogy mint Székesfehérváron és más helyen, Szigeten is a magyarság ölekezése és felekezetek, fajok feletti szép ünnepély készül, mely noha a magyar református

papok árváinak felsegítését tüzi ki legközelebbi célul, sokkal messzebbre, az egyetemes magyarság megépítésére néz. De álljon itt a meghívó maga: Meghívó. A máramaros-ugocsi református egyházmegye és a máramaroszigeti református egyház 1913. évi jún. hó 22-én Az Országos Református Lelkészi Árvaház javára Máramaroszigeten *Kálvineumi-ünnepélyt* rendez, amelyre kedves családjával együtt szeretettel meghívja a Rendezőség. Program: I. 1913. évi június hó 22-én d. e. 10 órakor istentisztelet a templomban. Szónok: dr. *Baltazár Dezső* református püspök. Perselyek a Kálvineum javára lesznek kitéve. II. 1913. évi június hó 22-én este 7 és fél órakor Estély a városi színházban a következő sorrenddel: 1. Karének. 2. Megnyitó beszédet mond: *íjj. báró Perényi Zsigmond* főispán. 3. Énekel: *Jánosi Antal*. 4. Zene-trio. 5. Alkalmi beszédet tart *dr. Baltazár Dezső* református püspök. 6. Énekel: *Szlovák Ferenc*. 7. Zene-trio. 8. Énekel: *dr. Lányi János*. 9. Záróbeszédet mond: *Kiss Ferenc*. 10. Karének. Az estély részletes programját külön adjuk ki. A kálvineumi estélyre szóló jegyek rendes színházi helyárrakkal „A Máramaros” kiadóhivatalában előre megválthatók.

— **Halálozás.** Sárközi Ignác református lelkész f. év június hó 10-én kínos szenvedés után meghalt 78 éves korában Nyírparasznyán. Temetése a hívek és a szomszéd lelkészek nagy részvételével jún. 12-én ment végbe. A B. F. R. A.!

— **A Bardócz-féle szemléltető fali-táblákat,** amelyek az egészséget, a ragályos betegségek és az alkohol elleni védekezést ügyes képekben tárgyzazzák, (értéke 12 kor.) egy korona szállítási és csomagolási költség beküldése ellenében bárkinek megküldi a Kálvin-Szövetség titkársága (Budapest, IV., Molnár-utca 17. sz.) *Iskolában, egyleti helyiségekben, paróchialis tanácstermekben való kifüggesztésre igen alkalmas!*

Pályázat.

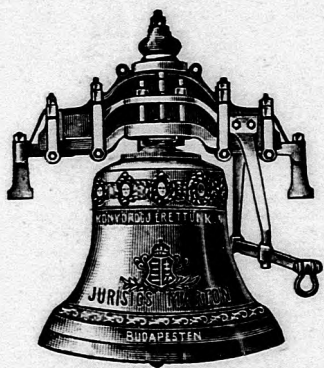
A debreceni református egyházmegyébe kebelezett *monostorpályi református egyház* halálozás által megüresedett *lelkészi állomására* pályázat hirdettetik.

Javadalom (mely készpénzből 190 kor. 80 fill., terményből, (30 köből rozs, 10 köből aljgabona), földből 50 osztályozott hold szántó, 8 hold legelő és 2 hold lucernás), kerttel bíró szabad lakásból és stóla-

JURISICS MÁRTON

fúvó-, szerszám- és harang-felszerelő gyár.
Budapest, VI. ker. Rózsa-utca 51/53 szám.

Szállítok tiszta tömör hangu harangokat, Pozdech-féle forgatható öntötvas koronával szerelve. Elvállalom kikopott esapoknak, esapágyaknak javítását. Készítek, fúvókat, kovács-tűzhelyeket, emelő-esigafejeket, láncos és esavaros esigákat, furógépeket, üllőt, satut, s minden e szakba vágó munkát. Mindenmű gépmunkát készítek rajz vagy méret után. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

ból áll), a most érvényben levő becslés szerint 1580 korona 80 fillér, amelyhez 324 kor 90 fillér fizeték-kiegészítés járul. Megjegyeztetik, hogy a föld adójának felét a lelkész tartozik fizetni.

A megválasztandó lelkész köteles *beruházási költség* címen az elhunyt lelkész özvegyének az 1913 május 4-én tartott presbiteri gyűlés 3. sz. határozatában megállapított 186 koronát beköltözésekor megtéríteni.

A *lelkési állomás 1914 november 1-én foglalandó el*, amely időig az egyházmegyei gyámintézet alapszabálya szerint nyert jogánál fogva az elhunyt lelkész özvegye élvezzi az 1913 ápril 24-től 1914 ápril 24-ig eső esonka év teljes jövedelmét és a hasznbérének, készpénz és terményfizetéseknek az 1914 ápril 24-től számított egyházi évre eső fele részét.

A lelkészképesítő 2-ik vizsgáról szóló bizonyítvánnyal s a pályázati hirdetés megjelenése után kelt s esperesileg megerősített bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvények 1913 július hó 6-ik (hatodik) napjáig bezárólag Kabára (posta hely) az esperesi hivatalhoz küldendők.

Debrecenben, 1913 június 11.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

513—1913. P.

Pályázat.

A debreceni református egyház pályázatot hirdet elhalálozás folytán megüresedett egyik tanítói állomásra.

Fizetés: 1. Alapfizetés, az egyház pénztárából 1200 kor.

2. Tüzifa: nős tanítóknak 14 köbm., vagy ennek értéke 91 korona; nőtlén tanítóknak 10 köbm., vagy ennek értéke 65 kor.

3. Korpótlék az 1907 XXVII. t.-c. szerint államszegélyből.

4. Fizeték-kiegészítés (személyi pótlék) az 1907 XXVI. t.-c. megfelelő fokozatáig, a bárhol töltött rendes szolgálati évek beszámításával, az egyház pénztárából.

5. Lakás természetben vagy lakbér, az utóbbi nős tanítóknak 480 kor., nőtlén tanítóknak 250 kor. és ez utóbbiaknak 20 kor. kertválság.

Kötelesség: Egy, vagy két osztály, rendkívüli esetekben több osztály tanítása a tiszántúli református egyházkerület által megállapított tanterv szerint. (Leányok tanítója a női kézimunka tanítására vagy taníttatására is köteleztetik bármely osztályban és ha nőtlén, egy év leforgása alatt tartozik megnősülni.)

A kérvényhez csatolandók: keresztlevel, oklevél, időrendben esperesileg megerősített szolgálati bizonyítvány, legújabb keletű orvosi bizonyítvány, az állam vagy más felekezet tanítóképzésében nyert oklevél mellett, a vallástamból és az egyházi éneklésből s ezek tanítási módszertanából valamelyik református egyházkerület tanítóképesítő bizottságától nyert bizonyítvány.

A pályázati okmányok 1913. évi június hó 28. napján délután 5 óráig, Szele György iskolaszéki elnökhöz (Piac-u. 37. sz.) küldendők, vagy adandók be.

A megválasztott tanító, az iskolaszéki elnök által kijelölendő állomását 1913 augusztus 20-ig elfoglalni köteles s a debreceni református tanítók segélyegyletének kötelezett tagja.

Kelt Debrecenben, a református egyház presbiteriumának 1913 június hó 8. napján tartott gyűléséből.

Kovács József
főgondnok.

Dicsőfi József
lelkészelnök.

Szele György
h. főjegyző.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTÖHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

Pályázat.

A lemondás folytán megüresedett kaplonyi református orgonista-kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalom: tisztességes bérelt lakás. Három kat. hold szántó föld haszonélvezete és az utána járó legelőilletőség, most nyolc darab. Adóját az egyház fizeti. Stóla. Tandíjváltás az államtól 91 kor. Államsegély 828 kor. Ötödéves korpótlék államtól. Kötelességei: VI. osztályú osztatlan vegyes iskola vezetése, a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint. Templomi, temetési és esketési énekítés. Lelkész akadályoztatása esetén a kanonikus órákon annak helyettesítése. Egyházi jegyzőkönyv vezetése. Elődjének 70 korona beruházást köteles megtéríteni. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. Csak férfi tanítók pályázhatnak. Kellően felszerelt pályázati kérvények július 1-ig aláírott lelkészhez küldendők. Személyes megjelenés előnyös.

Kaplony, u. p. Nagykároly, 1913 június 4.

Szabó Menyhért
ref. lelkész.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Mukatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Nyári ruháit tisztítsa Wacha Róbert

ruhafestő és vegyítisz-
tító gyárában Simonffy-
utca 55. szám alatt.

Tavaszi, nyári árjegyzék kivonata

Neumann M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiu- és leánykaruha üzletéből

Egysoros sacco-öltöny

tartós, jó, angol divat cheviotból, divatos minták 38—, 44—, 52—, 58—; Valódi kék cheviotból 44—, 48—, 60— K-ig; Csikos divat-kamgarnból, pótol mérték szerinti rendelést 66—, 70—, 84— K-ig.

Teljes Ferenc József-öltöny
finom fekete meltonból 86— K.

Jaquet és mellény

fekete Himalaya-cheviotból, legdivatosabb facon, 66— korona.

Egyes fekete dosking nadrág

17—, 24— koronáig.

Divat-nadrág

kamgarnból, 16— K-tól feljebb.

Felöltő

divatos angol sávós vagy kockás cheviotból, bélés nélkül, harangszabás 36— koronától feljebb.

Eredeti angol eső-köpeny

drapszinü gummiszövetből, allómell, Raglán ujjakkal 50— kor.

Felöltő

félbő, mérsékelt haranggal és sarkos bevágással, hosszú facon, kézelő hajtókával v. anélkül, egyszínű szürke Shetland 32—60, K-ig sávós angol Homespun 40—70 K-ig, doubleszövetből 48—90 koronáig.

Kör gallér rövidebb és hosszabb.

Turista-, vadász-, sport-, kerékpár gallér csuklyával v. anélkül, zsolnai loden, minden színben 28—32, vízhatlan teveszőr 26—32—36, zsolnai és angol divat cheviot 28—36—40.

Felöltő ifjaknak 12--16 évesig

Bluzos kosztüm

kék cheviot 20 K, szürke vagy drapp divatszövet, csinos minták selyem esokorral 16 K-tól feljebb.

Vadász-kosztüm, iskola-kosztüm,

kétsoros felöltő

6—15 éves leánykáknak, angol divat cheviotból, bélés nélkül 30 K.

Egybeszabott ruhácskák

3—10 éves leánykáknak kék kamgarn-cheviotból, elől üregránccal, sima hátulja, alul plissével, matröz gallér, fehér sujtással, arany gomb lakóvvel 28 koronától feljebb.

Norfolk kosztüm

mellénnyel 9—15 éves fiuknak, célszerű kockás vagy divatos szöveteiből nadrág pánttal vagy térdnadrág 32 koronától feljebb.

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. uri közönség b. figyelmét felhívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu uri ruhákat, **papi palástokat** és **fővegeket**, sikkes vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tiszték, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovsky András
papi, egyenruha és uri szabó
Debrecen, Kossuth-u. 4.

Tintner J. E.

kaucsuk- és fémbélyegző-gyár és véső műintézete Budapest IV. Kigyó-tér 5 sz.

Készít mindennemű címtáblákat zománcból, sárga- és vörösreztől, horgany és rézöntvényből raktáron tart számozó és keletjelző bélyegzőket. Zománc táblákat mindennemű felirattal. Zománc és vésett számokat. Pleh chablanokat bélyegző, vánkosoakat és bélyegző festéket, ugyszintén kimoshatatlan ruhajelző tintát fehéreneműek jelzésére. :-: :-: :-: :-:

BUTOR

részletre és készpénzért igen jutányos árban kapható **Kovács Mihály** butoraktárában **Budapest, VII., Óvoda-u. 44.** (Garay-tér sarok). E lapra hivatkozók 10 százalék árengedményben részesülnek.

HA OLCSÓN

(partieban) akar vásárolni
: közel a vonathoz :
uri, női divat, rövidáru, bluz,
pongyola, gyermek-ruhaszövet,
delain, kreton, ernyő,
harisnya és fűzőkülönlegeségeket
állandó alkalmi árban kaphatja

REICHMANN

DIVATÁRÚHÁZÁBAN
DEBRECEN, PIAC-UTCA 85.

a Royal-kávéházzal szemben.

Egyházi tisztviselők külön árkedvezményben részesülnek. — Kivánatra mintákat küldünk bérmentve. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

BURG IZSÓ

FÉNYKÉPÉSZETI, FESTÉSZETI ÉS
> FÉNYKÉPNAGYÍTÓ MŰTERME <

DEBRECEN, KOSSUTH-U. 24.

Műtermemben készülnek minden eszaki szakmába vágó fényképek, ugymint fényes és matt képek, pigment, gummi, Platinotypia, a legkisebb képről életnagyságu nagyításig. 000000
KÜLÖNLEGESSÉGEK: Külső csoportokban. gyermekfelvételekben, menyasszonyi képekben. Ujdonságok színes levelező lapokban. Felvételek kivánatra háznál is eszközöltetnek.

Bejelentett felvételek este villanyvilágítás mellett eszközöltetnek.